

Manuel Vilas

τα φιλιά

Μετάφραση
Νάννα Παπανικολάου

Ίκαρος

ΤΑ ΦΙΛΙΑ

Τίτλος πρωτοτύπου: *Los Besos*

© 2021, Manuel Vilas

© 2023, Εκδόσεις Ίκαρος για την ελληνική έκδοση, σε συμφωνία
με το λογοτεχνικό πρακτορείο Casanovas & Lynch Agencia Literaria S.L.

Μετάφραση από τα ισπανικά: Νάννα Παπανικολάου

Επιμέλεια – Διόρθωση: Ευδοξία Μπινοπούλου

Σχεδιασμός – Εικονογράφηση εξωφύλλου: Χρήστος Κούρτογλου

Στοιχειοθεσία – Σελιδοποίηση: Εκδόσεις Ίκαρος

Παραγωγή: Κοτσάτος Α.Ε.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με τον ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, της σελιδοποίησης, του εξωφύλλου και γενικότερα όλης της αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

Πρώτη έκδοση: Απρίλιος 2023

ISBN 978-960-572-547-1

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΚΑΡΟΣ • ΒΟΥΛΗΣ 4, 105 62 ΑΘΗΝΑ • Τ: 210 3225152 • www.ikarosbooks.gr

Manuel Vilas

ΤΑ ΦΙΛΙΑ

Μετάφραση
Νάννα Παπανικολάου

ΙΚΑΡΟΣ

*La stagione dell'amore viene e va,
i desideri non invecchiano quasi mai con l'età.*

*Η εποχή των ερώτων έρχεται και φεύγει,
οι επιθυμίες δεν γερνούν σχεδόν ποτέ μαζί με τους ανθρώπους.*

FRANCO BATTIATO

Πρέπει να φύγω απ' τη Μαδρίτη, να βρω δέντρα, πουλιά, μονοπάτια, δάση, ποτάμια, βουνά.

Τι διάολο είναι αυτό που αιωρείται πάνω απ' τον κόσμο; Είναι σημαντικό; Είναι θανατηφόρο; Μας αποστρέφεται η φύση; Είναι καταστροφή; Είναι απλώς μια μικροενόχληση στην πορεία μας προς την ελευθερία και την αλήθεια, προς ένα νέο, τελειότερο, ανθρώπινο ον; Είναι αρρώστια, όπως τόσες άλλες; Αιωρείται ένας τυφώνας αοράτων πλασμάτων, δεν είναι άστρα, δεν είναι μετεωρίτες, δεν είναι ατομικές βόμβες;

Είναι κάτι περαστικό;

Είναι σοβαρό;

Είναι οικουμενικό;

Μήπως πέθανε η Ιστορία, δηλαδή τα γεγονότα παγκόσμιας κλίμακας;

Να υπάρχει άραγε ομορφιά;

Νιώθω τέτοιον τρόπο όπως κι ευγνωμοσύνη, ευγνωμοσύνη στην τύχη, στην πανέμορφη και άστατη τύχη, βασίλισσα των πραγμάτων εν αγνοία της. Εμείς της παραδίδουμε αυτόν τον θρόνο κι εκείνη δεν κάθεται καν στον εν λόγω θρόνο. Ρίχνει

ύπνους τρικούβερτους, όλη μέρα, μακριά απ' το βασίλειό της, μουλιάζοντας στα σύννεφα, στην ανεξήγητη απάθειά της.

Πρέπει να φύγω απ' τη Μαδρίτη για κάποιο όμορφο μέρος.

Κλείνω παράθυρα. Κλείσε όλα τα παράθυρα, λέω στον εαυτό μου. Άκου τους μεντεσέδες, άκου τα μάνταλα εν δράσει, κλείσε τις περσίδες, αποχαιρέτα.

Σβήνω φώτα, παίρνω μια βαλίτσα, δυο βαλίτσες καλύτερα, μερικά βιβλία. Τι να βάλω στις βαλίτσες; Να βάλω το σύμπαν σε δυο βαλίτσες; Σε κάποιον θα 'πρεπε να τηλεφωνήσω, αλλά είμαι μοναχοπαίδι κι οι γονείς μου δεν ζουν πια. Συνεχίζω να κλείνω παράθυρα.

Μόλις πήρα σύνταξη κι είμαι κάτω από εξήντα, δυο χρόνια κάτω. Ένα από τα πλεονεκτήματα της δουλειάς στη μέση εκπαίδευση είναι ότι μπορείς να συνταξιοδοτηθείς στα εξήντα, αν συμπληρώσεις ασφαλισμένος τριάντα χρόνια. Δεν είσαι πια γέρος όταν παίρνεις σύνταξη, εγώ τουλάχιστον όχι. Πρόκειται για ένα βήμα προς τα εμπρός, αλλά προς τα πού; Πού είναι το εμπρός;

Τι είναι τα γηρατειά;

Μια μέρα πριν ανακοινωθεί η καραντίνα, μπήκα στο αυτοκίνητο και την κοπάνησα απ' τη Μαδρίτη. Οι δρόμοι είχαν αρχίσει ν' αδειάζουν. Την έβλεπα αυτή τη διαδικασία και μάλιστα την παρατηρούσα και κάπως ενθουσιασμένος. Φαινόταν σαν να ανακτούσε τα εδάφη της η μάνα Γη, ήταν αισθητή η παρουσία πρωτόγονων δυνάμεων, ακουσίων, ανωνύμων, αγνώστων.

Είχαν μια υπέροχη ομορφιά αυτές οι σχεδόν υπερφυσικές δυνάμεις κι ευχήθηκα, με όλη μου την καρδιά, να μπορέσω κάποτε να δω και την ψυχή μου σ' αυτή τη διάσταση της ύπαρξης.

Πριν εξαφανιστεί από τον πλανήτη, ο κάθε άνθρωπος θα έπρεπε να έχει το δικαίωμα, πολιτικής φύσεως δικαίωμα, να δει την ψυχή του, διότι δίχως ψυχή δεν είμαστε και πολλά.

Ο αέρας κι ο ήλιος ήταν όπως πάντα, αλλά παρ' όλ' αυτά, έπαιρναν άλλον χαρακτήρα, ίσως επειδή τα πράγματα πάντα είναι και θα είναι μια αντίληψη, και ποτέ ήσυχα και ολοκληρωμένα αντικείμενα.

Ναι, τα ανθρώπινα όντα και οι υπάρξεις τους, οι βίαιες παρουσίες τους αποχωρούσαν απ' τον κόσμο, ή μάλλον, εξαερώνονταν. Κάτι σαν την αποχώρηση των στρατευμάτων από τη ζωή, τη χαρά, το φως, τη γιορτή.

Είχα την υποψία ότι η αποτυχία και η επιτυχία θα εξισώνονταν. Δεν θα ξεχώριζαν η μια απ' την άλλη. Διότι η επιτυχία είναι κοινωνικό φαινόμενο και η καραντίνα σημαίνει φυλάκιση.

Αιωρείτο η φυλακή πάνω από τις κεφαλές δικαίων και αδικών, για να το πούμε με λίγον βιβλικό ύφος. Με μεθάει η συμπαντική διάσταση της καταστροφής που αιωρείτο πάνω από τη ζωή.

Σκέφτηκα τους νεκρούς.

Όχι αυτούς που επρόκειτο να πεθάνουν, αλλά εκείνους που είχαν ήδη πεθάνει προηγούμενες χρονιές, το 2015, ή το '16, ή το '17, ή το '18. Δεν θα 'πρεπε να επιστρέψουν στη ζωή για να δουν αυτό το εξωπραγματικό θέαμα του πολιτισμού;

Δεν θα ήταν δίκαιο να χάσουν όλους αυτούς τους παγκοσμίου κλίμακας νεωτερισμούς. Διότι το να χάσει κανείς οικουμενικού εύρους γεγονότα είναι τρομερή απώλεια, είναι σαν να χάνει τις γιορτινές μέρες της ανθρωπότητας.

Ο ιός έμοιαζε με νεογέννητο που πλησίαζε στη Γη. Έτσι τον είδα εγώ τον ιό, όπως στο τέλος της ταινίας 2001, η *Οδύσσεια του Διαστήματος*, του Στάνλεϊ Κιούμπρικ.

Ένα ερώτημα μου προκαλούσε ειρωνικό μειδίαμα: το χρήμα θα έπαυε να υπάρχει; Κανείς δεν είχε ζήσει χωρίς χρήμα. Ακόμα κι εκείνοι που έχουν δισεκατομμύρια δολάρια ή ευρώ δεν μπορούν να πληρώσουν για να υλοποιήσουν ένα όνειρο, όπως του κόσμου χωρίς χρήμα. Αυτό το επιχείρημα δείχνει ότι η ανθρώπινη ζωή ρέπει στην κωμωδία. Το μόνο που δεν είναι κωμωδία είναι η αγάπη μεταξύ των ανθρώπων.

Επομένως, σε τι χρησιμεύει το χρήμα σ' έναν κόσμο χωρίς σερβιτόρους, χωρίς εργαζομένους και χωρίς δημοσίους υπαλλήλους που εδραιώνουν την ιδέα του Κράτους; Αν καταργηθεί το χρήμα, ο πολιτισμός κλονίζεται, διότι φτωχοί και πλούσιοι αναμειγνύονται και εξισώνονται. Θα μπορούσαν ακόμα και να ερωτευτούν μεταξύ τους. Κανείς δεν έχει ζήσει χωρίς το χρήμα, η ύπαρξη του οποίου είναι τόσο αρχαία όσο κι η ύπαρξη ενός θεού, γεγονός που μας καλεί ν' αναρωτηθούμε αν αυτά τα δυο πράγματα είναι ένα.

Είναι, είναι ένα πράγμα, είναι θαύμα, είναι διανοητικό χάρισμα αυτό το σκληρό πάντρεμα του Θεού και του χρήματος, είναι ένας γάμος που δεν φθείρεται, που έχει πάντα μια πρώτης τάξεως ερωτική ζωή, στην οποία η απιστία είναι ό,τι πιο παράλογο θα μπορούσε να διανοηθεί κανείς.

Η Γη έτρεμε από αγωνία!

Ποτέ δεν είχα οδηγήσει το αυτοκίνητο μες στο καμίνι της φύσης. Απ' το ραδιόφωνο άκουγες μόνον ειδήσεις για τον ιό και διάφορους να λένε τη γνώμη τους, γιατρούς, και πολιτικούς και δημοσιογράφους να λανσάρουν ερμηνείες, να προκαλούν φασαρία. Η φύση έκανε ένοπλη εξέγερση εναντίον των ανθρώπων. Μας έστελνε έναν ιό. Κάτι σαν σπέρμα του Σατανά. Θυμήθηκα την άλλη ταινία, *Το μωρό της Ρόζμαρι*, πέρασα από τον Κιούμπρικ στον Πολάνσκι. Αλλ' αυτή η σκέψη με στενοχώρησε, επειδή μ' έφερνε πίσω στη σκοτεινή απαρχή του ανθρωπίνου είδους, που διχάζει την πραγματικότητα ανάμεσα στο καλό και το κακό, ανάμεσα στο φως και το σκοτάδι, στη ζωή και τον θάνατο, λες και δεν ήταν πιθανή κάποια πρόοδος, λες και δεν είχε αλλάξει τίποτα στις βασικές ανθρωπολογικές αντιλήψεις κατά τα τελευταία τρεις χιλιάδες χρόνια. Το δυϊκό, το δυαδικό στοιχείο εξακολουθεί να κυριαρχεί στη γνώση μας.

Μια τεράστια επιστημονική, τεχνολογική, αστρονομική και ιατρική πρόοδος με ηθικές ρυθμίσεις τριών χιλιάδων ετών, απολύτως μπλοκαρισμένες.

Ο ιός ήταν απειροελάχιστος, τον έβλεπαν μονάχα τα μικροσκόπια.

Πάντα εξαρτόμαστε από τα μικροσκόπια.

Μισώ την πίστη στα μικροσκόπια.

Ο ιός επέφερε έναν νέο εξευτελισμό στη ζωή των ανθρώπων. Μέχρι τώρα μας εξευτέλιζαν η κοινωνική και η συναισθηματική αποτυχία, η φτώχεια, η ασχήμια, η αναξιοπρέπεια στην εργασία, η θλίψη ή ο θάνατος. Τώρα μας εξευτελίζει ένα αόρατο ον.

Όπως και τον Χριστό, τον κορονοϊό τον βλέπουν μόνον οι εκλεκτοί. Κι έτσι όλα εξακολουθούσαν να είναι όπως πριν. Έπρεπε να πιστέψουμε κάποιους συγκεκριμένους άνδρες και γυναίκες. Πριν από δυο χιλιάδες χρόνια τους έλεγαν αποστόλους, τώρα τους λένε επιστήμονες. Η ανθρώπινη κωμωδία είναι φρενήρης και ατέρμων.

Τι διάολο κάνουμε πάνω στη Γη;

Θα μπορούσαμε να εξαφανιστούμε ως είδος και δεν θα έμενε καταγραφή της παρουσίας μας πουθενά. Το σύμπαν θα συνέχιζε την πορεία του ουδαμού, ίσως τραβούσε κατά το σκοτάδι και θα εξαφανιζόμασταν χωρίς να καταφέρουμε να εξηγήσουμε για ποιο λόγο εμφανιστήκαμε πρώτ' απ' όλα και τι νόημα είχε η ζωή μας. Αλλ' αυτό συμβαίνει σε όλους τους ανθρώπους: φεύγουν απ' αυτόν τον κόσμο χωρίς να μάθουν γιατί ήρθαν σ' αυτόν, χωρίς να ξέρουν τι είναι η ζωή, τι υπήρξε η ζωή τους.

Έφτασα στο σπιτάκι του δάσους και, την επομένη, η Ισπανία μπήκε σε καραντίνα.

Το σπιτάκι του δάσους είναι ξύλινο, με μια ωραία δίριχτη στέγη. Έχει μια συμπαθητική κρεβατοκάμαρα, ένα μπάνιο και μια ευρύχωρη και άνετη κουζίνοτραπεζαρία. Έβαλα τις κονσέρβες στο ντουλάπι της κουζίνας. Έφερα βιβλία. Φιάλες με γάλα. Κατεψυγμένο κρέας. Πολύ καφέ. Το κοντινότερο χωριό βρίσκεται στα δεκαπέντε χιλιόμετρα και τώρα είναι άδειο, διότι είναι παραθεριστικός προορισμός.

Ναι, έφερα βιβλία, αλλά δεν ήξερα ποια βιβλία να διαλέξω.

Έφερα τα βασικά: τη Βίβλο και τον *Δον Κιχώτη* του Θερβάντες. Σκέφτηκα ότι ήταν τα καταλληλότερα για να αντιμετωπίσω το τέλος του κόσμου, διότι είναι δυο βιβλία με την ικανότητα να συνοψίζουν άλλα βιβλία. Σε μια φυγή εκτάκτου ανάγκης, κανείς δεν μπορεί να κουβαλήσει τρεις χιλιάδες βιβλία, ούτε καν τριακόσια. Μπορεί πέντε έξι, το πολύ δεκαπέντε, ή δώδεκα, δεν ξέρω, εξαρτάται από τη μυϊκή δύναμη του καθενός ή από το αν έχει υπηρέτη, διότι πρέπει να σκεφτεί πώς θα τα κουβαλήσει αυτά τα βιβλία με τα χέρια.

Το κουβάλημα είναι σημαντικό, όχι μόνο για τα αντικείμενα, αλλά και για την ψυχή.

Πάντα προκύπτει η ιδέα περί τέλους του κόσμου όταν συμβαίνει ένα παγκοσμίου βεληνεκούς γεγονός, αλλά το να σκέφτεσαι το τέλος του κόσμου είναι σαν να δηλώνεις εμμέσως ότι ο κόσμος υπάρχει. Όταν οι άνθρωποι μιλούν για το τέλος του κόσμου, τελικά επιβεβαιώνουν τον κόσμο και καταδεικνύουν ότι ο πολιτισμός είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός. Γι' αυτό τρελαινόμαστε για το τέλος του κόσμου, διότι από καθαρή τύχη επιβεβαιώνουμε έτσι τη δική μας ύπαρξη.

Δεν είμαι απομονωμένος, διότι η Wi-Fi σύνδεση του κινητού μου είναι άριστη. Στο σπίτι υπάρχει και μια μικρή τηλεόραση που πιάνει τα σημαντικότερα ειδησεογραφικά κανάλια.

Είναι μια LG 28 ιντσών με τηλεχειριστήριο, μ' αυτά τα μικροσκοπικά πλήκτρα. Γιατί δεν φτιάχνουν τηλεχειριστήρια με μεγαλύτερα κουμπιά; Τηλεχειριστήρια που να σου δίνουν την αίσθηση ότι οδηγείς διαστημόπλοιο, ότι είσαι ο κυβερνήτης του κόσμου ολόκληρου.

Τα πρωινά μπαίνει στο σπίτι ένας υπέροχος ήλιος. Κάθομαι και κοιτάζω αυτόν τον ήλιο που βολτάρει στην κρεβατοκάμαρα και στο σαλόνι, και συγχαίρω τον εαυτό μου που είχε τη λαμπρή ιδέα να έρθει εδώ.

Η ήλιος δεν έχει πάρει είδηση για τίποτε απ' όσα συμβαίνουν εδώ κάτω. Αν κοιτάξω τον ήλιο, αυτόν τον ήλιο που μπαίνει στο σπίτι, μου είναι αδύνατον να πιστέψω ότι κάτι σημαντικό συμβαίνει στον κόσμο.

Αυτός ο ήλιος σε καλεί να ερωτευτείς, αλλά ποιον.

Συνηθίζω να ξυπνάω μεταξύ οχτώ κι οχτώ και μισή, αν και δεν σηκώνομαι απ' το κρεβάτι για καμιά ώρα ακόμα, κι ύστερα πίνω καφέ μέχρι περασμένες δέκα το πρωί.

Βάζω ειδήσεις.

Εκατομμύρια άνθρωποι περνάνε ώρες μπροστά στην τηλεόραση βλέποντας ειδήσεις.

Οι ειδήσεις είναι ισοπεδωτικές κι ο κόσμος μπαίνει σ' ένα άγνωστο πεδίο, όπως το 1969, που ο άνθρωπος άπτησε στη Σελήνη. Ποτέ δεν πήγαμε εκεί. Το σημαντικότερο όμως: δεν το προβλέψαμε ποτέ, πέρα από τις ταινίες και τα μυθιστορήματα, που δεν θεωρούνται αδιαμφισβήτητα τεκμήρια πρόβλεψης.

Με την ευκαιρία, τελικά δεν έγινε και τίποτα που πατήσαμε στη Σελήνη το 1969. Φαινόταν σημαντικό γεγονός κι απεδείχθη ότι δεν ήταν. Επρόκειτο τελικά για μια εκκεντρική πράξη της ανθρωπότητας.

Η κατάκτηση της Σελήνης ήταν μια ποιητική πράξη, χωρίς πραγματικές συνέπειες, ένα είδος ναρκισσισμού, που αποκάλυψε πόσο άχρηστος είναι ο κόσμος. Είναι πολύ δύσκολο να πιστέψεις στην ανθρωπότητα αν δεν συμβούν παγκόσμιας εμβέλειας γεγονότα. Αν τα γεγονότα είναι καταστροφικά, η πίστη στην ανθρωπότητα ενισχύεται. Αν είναι διακοσμητικά, όπως η άφιξη στη Σελήνη, αυτή η πίστη διαρκεί λιγότερο.

Άλλαξε τη ζωή των γονέων μας η άφιξη στη Σελήνη; Ήταν διασκέδαση, απόλαυση, κινηματογράφος, θέαμα, και πολύ της ήταν. Δεν άλλαξε την οικονομική κατάσταση στη Γη. Δεν προκάλεσε κάποια βιομηχανική επανάσταση. Ήταν διασκέδαση, λαμπρή διασκέδαση, με τον φιλοσοφικό της ενθουσιασμό, με το ποιητικό της ύφος.

Το ταξίδι στη Σελήνη ήταν η τελευταία ποιητική πράξη της ανθρωπότητας. Ξόδεψε δισεκατομμύρια δολάρια λόγω της αγάπης της στην ποίηση.

Ποτέ δεν είχε επενδυθεί τόσο χρήμα στην ποίηση.

Ποτέ η ποίηση δεν είχε αγαπηθεί τόσο πολύ.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες και η παλιά Σοβιετική Ένωση έγιναν πραγματικοί μαϊκήνες της ποίησης που χρηματοδοτούσαν εκείνα τα ταξίδια στη Σελήνη.

Δεν χρειάζεται να είσαι και πολύ έξυπνος για να καταλάβεις πως είναι μετρημένα τα χρόνια της ιδέας του έθνους ή του λαού. Μπορεί να είναι πολλά, ίσως κάνας δυο αιώνες, μπορεί και τρεις τέσσερις, δεν το ξέρω, αλλά κάποια μέρα θα υπάρχει μόνον η ανθρωπότητα, με τον πολιτικό καταστατικό χάρτη που εύκολα θα καταφέρει να αποκτήσει.

Τα έθνη θα εξαφανιστούν, όπως κι όλες οι γλώσσες, και δεν θα είναι λυπηρό, αλλά ένα βήμα μπροστά με θαυμάσιες διαστάσεις.

Δεν θα το δούμε τώρα. Αλλά κάποιος θα καταφέρει να το δει. Αν είμαστε αισιόδοξοι, θα συμβεί σε ενάμισι ή δύο αιώνες: δεν θα υπάρχουν χώρες, δεν θα υπάρχει η Γαλλία, η Ισπανία, οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Κούβα, η Ρωσία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Κίνα. Μπορεί να πάρει πεντακόσια χρόνια, αλλά το βλέπω πεντακάθαρα. Θα είναι μαγική η στιγμή: η πτώση των εθνικών ταυτοτήτων, η εξαφάνιση της ιδέας των λαών και η γέννηση της ανθρωπότητας.

Το σημαντικό είναι ότι θα έρθει το τέλος των εθνών και θα είναι πολύ τυχεροί οι άντρες κι οι γυναίκες που θα δουν το τέλος της ανισότητας και της αδικίας. Δεν θα έχει καμιά σημασία πού γεννήθηκες. Δεν θα ζεις άσχημα επειδή γεννήθηκες στην Αφρική, ούτε θα έχεις προνόμια επειδή γεννήθηκες στην Ευρώπη. Αυτό δεν θα ξανασυμβεί. Κανείς δεν θα σε καταδικάσει στην αφάνεια επειδή δεν μιλάς αγγλικά. Στο τέλος θα μιλάμε αγγλικά όπως ο ίδιος ο Σαίξπηρ.

Θα είμαστε όλοι Σαίξπηρ ως προς το ταλέντο και Έλβις Πρίσλεϊ ως προς το παρουσιαστικό και το σώμα.

Έτσι κι απλώσω το χέρι μου, τον ακουμπάω αυτόν τον κόσμο.

Ο ιός ρίχνει φως σ' αυτή την πιθανότητα ν' αλλάξει το υποκείμενο της Ιστορίας, με γιώτα κεφαλαίο κι ας μην καλοξέρουμε τι σημαίνει να βάζεις κεφαλαίο το πρώτο γράμμα σε μια λέξη.

Όλες οι σημαντικές ειδήσεις για τον ιό ονοματίζονται στα αγγλικά, σε όλες τις τηλεοράσεις του κόσμου, κι αυτή θα είναι η μοναδική γλώσσα σε διακόσια χρόνια. Όλες οι υπόλοιπες θα σβήσουν σιγά σιγά, αλλά όχι με τρόπο που θα προκαλεί στενοχώρια. Δεν μπορώ να διακρίνω πώς θα γίνει, αλλά δεν θα επιβληθεί, ούτε θα λυπάται κανείς, δεν θα γίνει πόλεμος, ούτε θα υπάρχει τυραννία, αλλά μια αδελφική συναίνεση, όπου η έντονη επιθυμία για επικοινωνία θα ξεπερνά την επιθυμία για ταυτότητα. Διότι δεν θα υπάρχουν εθνικές ταυτότητες, θα υπάρχει όμως η πανίσχυρη θέληση όλων να μιλήσουν μεταξύ τους, μια οικουμενική, ακατάσχετη επιθυμία για επικοινωνία.

Εμείς, που δεν θα είμαστε σ' αυτό το μέλλον, μπορούμε να παρηγορηθούμε με τη σκέψη αυτών που δεν είναι πια μαζί μας τώρα, των ανθρώπων που έζησαν στον Μεσαίωνα ή στον 17ο αιώνα.

Οι ζωντανοί θυμόμαστε κι οι νεκροί επιτρέπουν να τους θυμόμαστε, αυτή είναι η μοναδική τους δραστηριότητα.

Τίποτα, όμως, δεν έχει σημασία αν δεν είσαι ερωτευμένος.

Σε τι σου χρησιμεύει να έχεις το μυαλό του Καρλ Μαρξ ή του Άλμπερτ Αϊνστάιν αν δεν είσαι ερωτευμένος.

Εκεί βρίσκεται το μυστήριο.

Πήγα χθες ν' αγοράσω τρόφιμα στο μοναδικό μαγαζί της Σοτοπένια, του χωριού που με φιλοξενεί. Η καταστηματάρχισσα είχε ένα ύφος διαφωνίας με τον κόσμο, την οποία δεν έκρυβε πλέον. Είναι λίγος καιρός που με γνωρίζει. Δεν ήταν καθόλου ευχάριστη, όπως κι όταν πρωτοήρθα, πριν από μερικές μέρες.

Με ρώτησε τότε για τη ζωή μου, από ευγένεια, εννοείται.

Σήμερα, η Μονσεράτ –έτσι τη λένε– περιορίστηκε να κρατήσει την τυπική απόσταση και να σιάξει τη μάσκα της, μια απ' αυτές τις χειρουργικές. Μου έβαλε φρούτα, φρέσκα λαχανικά, κρέας, κάτι κρουασάν και γάλα. Ελάχιστες ποσότητες από το καθετί, διότι δεν μ' αρέσει να συσσωρεύω τρόφιμα.

Δεν έχει νόημα να τρως πολύ ενώ είσαι σε καραντίνα, έτσι είπα στη Μονσεράτ, για να δικαιολογήσω τις λίγες αγορές μου, διότι μου έδινε την αίσθηση ότι έχανε τον χρόνο της μαζί μου επειδή διάλεγα τόσο λίγα πράγματα: ένα κιλό μανταρίνια, κάτι μπανάνες, ένα λάχανο, μια μελιτζάνα, ένα χάμπουργκερ, δυο λίτρα γάλα και δύο κρουασάν. Και πάλι πίστευα ότι θα μου περίσσευαν μανταρίνια κι ένα κρουασάν. Σκέφτηκα τα πουλιά, να προσφέρω φετούλες μανταρίνι στα πετούμενα τ' ουρανού.

Το γεγονός ότι επί τόσα χρόνια δίδασκα εφήβους πιθανώς σχημάτισε αυτόν τον μυστικιστικό χαρακτήρα που απέκτησα και προέρχεται από την ταπεινοφροσύνη, στην οποία βασίζεται πάντα η μετάδοση της γνώσης. Χωρίς ταπεινοφροσύνη, η ευφυΐα είναι απλώς ματαιοδοξία.

Την ώρα που έβαζε τρεις μπανάνες στην πάνινη τσάντα μου, η Μονσεράτ προσέβαλλε τους πολιτικούς, με έξυπνο και μάλιστα ευχάριστο τρόπο, για τον χειρισμό της επιδημίας. Μια χαρά είναι οι μπανάνες, κάνουν μπούγιο και δίνουν την αίσθηση ότι παίρνεις πολλά πράγματα.

Πρέπει να ψάξουμε ενόχους, σκέφτηκα εγώ. Διότι ένας κόσμος δίχως ενόχους είναι ανυπόφορος. Τη συνόδευσά κι εγώ νοερά στην ανάπτυξη της θεωρίας περί ενοχής που ξεκίνησε, στην προσπάθειά της να καταδείξει τους πολιτικούς, αφού εμείς οι άνθρωποι δεν μπορούμε να διανοηθούμε τον κόσμο και τη ζωή χωρίς ενόχους.

Η Μονσεράτ θέλει ενόχους, όλος ο κόσμος θέλει ενόχους. Η φύση είναι μια έννοια υπερβολικά αφηρημένη για να της ρίξουμε το φταίξιμο. Δεν υπάρχει τίποτα πιο ανθρώπινο από την αναζήτηση ενόχων, διότι πέραν του ότι μοιάζει με παρανοϊκή παρέκκλιση, πέραν της ψυχωτικής της πλευράς, η ειρωνεία είναι ότι οι ένοχοι υπάρχουν.

Μόλις βγαίνω απ' το μαγαζί, με πλησιάζουν δυο αστυνομικοί που φορούν γάντια και μάσκες και με ρωτούν τι κάνω στη Σοτοπένια. Τους εξηγώ ότι είμαι εκπαιδευτικός και μόλις πήρα σύνταξη κι ότι το συνδικάτο μου μου προσέφερε ένα σπιτάκι εδώ, στο βουνό Λα Πέρλα, και πως ήρθα πριν ανακοινωθεί η καραντίνα.

Μου ζητούν να τους αποδείξω πως ήρθα εδώ πριν από την καραντίνα.

Διστάζω, δεν ξέρω πώς να το αποδείξω, και κάθομαι και κοιτάω τις μπανάνες που εξέχουν απ' την τσάντα. Εκείνη ακριβώς τη στιγμή, θυμάμαι ότι μόλις έφτασα στη Σοτοπένια αγόρασα κρέας στο μαγαζί, πριν ανακηρυχθεί η κατάσταση συναγερμού.

Γυρνάμε στο κατάστημα.

Η Μονσεράτ βγάζει τη μάσκα και τους λέει πως δεν θυμόταν, αλλά να μ' αφήσουν ήσυχο, προς τι τέτοιες βλακείες, αφού όλοι θα πάμε στον διάολο, να πάνε όλοι στον διάολο ή όπου αλλού γουστάρουν.

Κοιτάζω αυτή τη γυναίκα κι η ομορφιά της ραγίζει την καρδιά μου, πιστεύω πως είναι η γυναίκα της ζωής μου, είναι μια πεποίθηση που εκρήγνυται στην ψυχή μου, μπορώ μάλιστα να δω επιτέλους την ψυχή μου.

Μείναμε όλοι κάγκελο, των δύο αστυνομικών συμπεριλαμβανομένων. Το είπε με μεταδοτική σιγουριά. Και η άγρια ομορφιά της Μονσεράτ πλημμύρισε τον κόσμο με ελπίδα. Έτσι την είδα: μελαχρινή, με το μαλλί πιασμένο σ' έναν πρόχειρο κότσο, με μάτια μαύρα που σ' έπαιρναν και σε σήκωναν, μεγάλα χέρια, μ' ένα αχνό χαμόγελο να διαγράφεται στα χείλη προμηνύοντας πόλεμο και με μια αυτοπεποίθηση διαβολική και ταυτοχρόνως θεϊκή.

Πρόσεξα τα δυνατά της χέρια επειδή, την ώρα που μας μιλούσε, τακτοποιούσε κάτι καφάσια με μανταρίνια χωρίς να φοράει γάντια. Σκέφτηκα πόσο αξιολύπητα είναι τα γάντια αν ο ρόλος τους είναι να κρύβουν απ' το φως του ήλιου τέτοια δυνατά χέρια.

Οι δυο αστυνομικοί κι εγώ βγήκαμε απ' το μαγαζί, αδερφωμένοι, μ' έναν δεσμό ανάμεσα στους τρεις μας, που βασιζόταν στην ομορφιά, τη βιαιότητα και τον θυμό της Μονσεράτ.

Έβγαλαν τις μάσκες τους, σχεδόν σαν να επρόκειτο για επαναστατική αστυνομική πράξη, και χαμογελάσαμε.

Μου είπαν: Και μην τολμήσεις να την πεις Μόντσε, πρέπει να τη φωνάζεις Μονσεράτ, έχει δύσκολη προσωπικότητα, αλλά είναι υπέροχη γυναίκα και καλός άνθρωπος. Και πολύ όμορφη, φαίνεται αμέσως άλλωστε. Εμείς την αγαπάμε πολύ. Σε έσωσε, φοβερό συνήγορο βρήκες, είναι η ωραιότερη γυναίκα που έζησε ποτέ στο χωριό. Πρόσεξε μην την ερωτευτείς.

Και γέλασαν όλο συμπάθεια και καλοσύνη.

Και ξανάβαλαν τη μάσκα τους.

Έφυγα για το σπίτι.

Με συγκίνησαν τα τόσο εγκάρδια λόγια που είπαν οι αστυνομικοί για τη Μονσεράτ, σκέφτηκα ότι θα την προστατεύουν. Αλλά από τι να την προστατεύουν; Απ' όλα, απ' όλα τα κακά αυτού του κόσμου, όσο μικρά και να 'ναι. Εν πάση περιπτώσει, η καλοσύνη αυτών των αστυνομικών με χαροποίησε.

Μήπως την είχαν ερωτευτεί κι εκείνοι τη Μονσεράτ;

Πώς να τη δεις και να μην την ερωτευτείς;

Έχω ανάγκη να πιστέψω στην καλοσύνη αυτών των αστυνομικών, πως είναι καλοί άνθρωποι. Νομίζω ότι έχω ανάγκη να πιστέψω στην καλοσύνη όλου του κόσμου για έναν απλό λόγο: είναι καλύτερη η καλοσύνη από την κακία. Η επιλογή της καλοσύνης είναι μια πράξη που δείχνει εξυπνάδα σχεδόν υπερφυσική.

Γιατί η Μονσεράτ είναι τόσο όμορφη; Τι σπαζοκεφαλιά είναι αυτή;

Είδα πολλή ομορφιά σ' αυτό το πρόσωπο, στα μάτια, στα μάλα, στα χείλια, στο δέρμα. Αυτός ο έρωτας με την πρώτη ματιά καταλαμβάνει την καρδιά μου, εγκαθίσταται για να ζήσει

εκεί, χτίζει έναν οικισμό, ανάβει μια φωτιά, αυτή η φωτιά αρχίζει να καίει, γεννιέται ζωή γύρω γύρω.

Αλλά ο δρόμος εξακολουθούσε να είναι έρημος, τα δέντρα ήταν δυστυχώς παρατημένα στην τύχη τους, τα μονοπάτια χάνονταν, φυσούσε ο άνεμος. Ο ορεινός όγκος της Μαδρίτης κρύωνε σιγά σιγά, αλλά μετέδιδε μια αίσθηση διαχρονικότητας, επιστροφής στη φύση.